

5. PARANCSOLAT

(2Sám 15,1-16)

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(*Felhasznált irodalom:* Dr. Szűcs Ferenc: Teológiai etika, Budapest, 1993; Dr. Török István: Dogmatika; Dr. J. Douma: A Tízparancsolat; Fekete Károly: A Heidelbergi Káté Magyarázata, Budapest, 2013; Magyarázatos Biblia)

5. parancsolat:

Az ötödik parancsolat első értelmezésében **az apa és az anya iránti tiszteletre** hívja fel a figyelmet. A héber nyelvből hiányzik a szülő fogalom, ez az oka annak, hogy a törvény nem a szülők tiszteletét fogalmazza meg. A gyermekeknek egyaránt kell tisztelni mind a két szülőt. A szülők tisztelete azzal kezdődik, hogy a gyermek a saját életéről hogyan gondolkozik. Az életet Isten adja, Ő akarja, és a szülők ajándékba kapják a gyermeket Istentől. *„Bizony, az ÚR ajándéka a gyermek, az anyaméh gyümölcse jutalom.”* Zsolt 127,3 Ez a kiindulás. Ezért mondja Ézsaiás is, hogy: *„Jaj annak, aki ezt mondja apjának: Miért nemzettél? - és anyjának: Miért vajúdtál velem?!”* Az Ószövetség idején a szülők voltak azok, akik a hit útjára tanították a gyerekeket. Ezért is fontos volt, hogy a szülőket tiszteljék a gyermekek, hogy a tanításukat is tiszteljék. A szülők Isten képviselői a gyermekek számára. Attételese ezért a gyermekek a szülők tiszteletével Istent is tisztelték.

A szülőség és az oktatás között szoros kapcsolat volt. A szülők tisztelete és a hosszú élet összefügg egymással az ószövetségi gondolkodásban. (Péld. 4,10) De megfordítva is igaz ez: Izráelben az számított jó szülőnek, aki betöltötte Istentől kapott feladatát, az Úr igéjét a szívükben megőrizték, és azt továbbadták gyermekeiknek. (5Móz 6,1)

Az ószövetségi gondolkodásban az apa nem csak az édesapát jelenti, hanem az ősoket. Az atyák jelentik a néphez való tartozást. Ezért is jelentett különösen nagy problémát, ha valakinek nem született gyermeke.

A szülők tekintélye abból ered, hogy a szülők Isten gondviselésének az eszközei, akiket Isten arra rendelt, hogy a rájuk bízott gyermekeket Isten útján tanítsák. A szülőknek a tekintélyükkel a gyermekek érdekeit kell, hogy szolgálják. Isten ígéje nem ismeri az abszolút szülői hatalmat a gyermek fölött. A gyerek nem a szülő tulajdona, hanem Istené, és csak egy időre bízta a gyermeket őrá. Egyedül Isten a forrása minden jognak, a szülő nem tehet azt gyermekével, amit akar. A szülő iránti engedelmességnek van határa. Ha Isten törvénye ellen tesz, akkor nem köteles a gyermek engedelmeskedni. Csak annak a népnek van jövője, amely tisztelettel tekint az előtte járó nemzedékre.

A Heidelbergi Káté 104. kérdése foglalkozik az ötödik parancsolattal. Alapvetően Kálvin gondolatait követi, ezért tükröződik benne a korabeli szemléletmód is. De van néhány útmutatás, ami minden korban érvényes törvényértelmezést fogalmaz meg. A tisztelet szót a káté négy másik fogalommal egészíti ki, magyarázza: - szeretet,

- hűség,
- engedelmesség és - türelem.

2 Sámuel 15.

Absolon, Dávid fia vétett az 5. parancsolat ellen. Absolon az apja ellen kezdett el ténykedni a háttérben. Az összeesküvését hosszan és megfontoltan készítette elő. Ez az előkészület sokáig

tartott, 4 évig, és jól megtervezett lépésekből állt. Absolon nem hirtelen felindulásból fordult apja ellen. Saját testőrséget állított fel, megtalálta apja királyi hatalmának a gyengepontját, és azt támadta meg. Kételyt kezdett ébreszteni a király igazságszolgáltatási rendszerével szemben. A kételyt hazugsággal ébresztette: hazudott a jelenről és a jövőről. Igyekezett elnyerni az emberek jóindulatát egyesével, hazug viselkedéssel maga mellé akarta állítani az izráelieket. Absolon szülővárosa Hebront volt, ez lett a lázadás központja. A hebróniakat Absolon maga mellé tudta állítani, hiszen könnyű volt bennük haragot ébreszteni Dávid iránt, aki Jeruzsálemet tette fővárossá. Hazugsággal elérte, hogy a híveit összegyűjthesse Jeruzsálemen kívül. Végül elérte Absolon, hogy Dávid elmeneküljön előle. Absolon később be is vonul Jeruzsálembe, és tovább fokozta apja ellen elkövetett bűnét azzal, hogy másodrangú feleségihez bement. Absolon lázadása még életében elnyerte a büntetését. Még apja irgalmas parancsa sem tudta ettől megmenteni. Dávid tanítását és viselkedését nem követte Absolon. Dávid soha nem volt hajlandó Saul ellen kezet emelni, bármennyi lehetősége is volt, hiszen a király az Isten felkentje.